

DOMSTOLENS DOM (tredje avdelningen)

den 16 juli 2020 (*)

”Begäran om förhandsavgörande – Område med frihet, säkerhet och rättvisa – Invandringspolitik – Rätt till familjeåterförening – Direktiv 2003/86/EG – Artikel 4.1 – Begreppet ’underårigt barn’ – Artikel 24.2 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna – Barnets bästa – Artikel 47 i stadgan om de grundläggande rättigheterna – Rätt till ett effektivt rättsmedel – Barn till referenspersonen vilka uppnått myndighetsålder under beslutsförfarandet eller under det domstolsförfarande som inletts mot beslutet om avslag på ansökan om familjeåterförening”

I de förenade målen C-133/19, C-136/19 och C-137/19,

angående beslut att begära förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, från Conseil d’État (Högsta förvaltningsdomstolen, Belgien), av den 31 januari 2019 som inkom till domstolen den 19 februari 2019 (C-133/19) och den 20 februari 2019 (C-136/19 och C-137/19), i målen

B.M.M. (C-133/19 och C-136/19),

B.S. (C-133/19),

B.M. (C-136/19),

B.M.O. (C-137/19)

mot

État belge,

meddelar

DOMSTOLEN (tredje avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden A. Prechal, samt domarna L.S. Rossi (referent), J. Malenovský, F. Biltgen och N. Wahl,

generaladvokat: G. Hogan,

justitiesekreterare: handläggaren M. Krausenböck,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 30 januari 2020,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

– B.M.M., B.S., B.M. och B.M.O., genom A. Van Vyve, avocate,

- Belgiens regering, genom P. Cottin, C. Pochet och C. Van Lul, samtliga i egenskap av ombud, biträdda av E. Derriks, G. van Witzenburg och M. de Sousa Marques E Silva, avocats,
- Tysklands regering, genom R. Kanitz och J. Möller, båda i egenskap av ombud,
- Österrikes regering, genom J. Schmoll, i egenskap av ombud,
- Polens regering, genom B. Majczyna, i egenskap av ombud,
- Europeiska kommissionen, genom C. Cattabriga och M. Condou-Durande, båda i egenskap av ombud,

och efter att den 19 mars 2020 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande följande

Dom

- 1 Respektive begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av rådets direktiv 2003/86/EG av den 22 september 2003 om rätt till familjeåterförening (EUT L 251, 2003, s. 12), och av artikel 47 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (nedan kallad stadgan).
- 2 Respektive begäran har framställts i mål mellan å ena sidan B.M.M. (C-133/19 och C-136/19), B.S. (C-133/19), B.M. (C-136/19) och B.M.O. (C-137/19), samtliga guineanska medborgare, och, å andra sidan État belge (belgiska staten). Målen rör avslag på ansökningar om visum för familjeåterförening.

Tillämpliga bestämmelser

Unionsrätt

- 3 Skälen 2, 4, 6, 9 och 13 i direktiv 2003/86 har följande lydelse:
 - ”(2) Åtgärderna avseende familjeåterförening bör antas i överensstämmelse med den skyldighet att skydda familjen och att respektera familjelivet som har stadfästs i en rad folkrättsliga instrument. Detta direktiv respekterar de grundläggande rättigheter och iakttar de principer som erkänns särskilt i artikel 8 i Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna [undertecknad i Rom den 4 november 1950] och i [stadgan].
 - ...
 - (4) Familjeåterförening är ett nödvändigt medel för att möjliggöra familjelivet. Familjeåterförening bidrar till att skapa en social och kulturell stabilitet som underlättar tredjelandsmedborgarnas integrering i medlemsstaterna, som även främjar den

ekonomiska och sociala sammanhållningen, vilket är ett av gemenskapens grundläggande mål enligt fördraget.

...

- (6) För att säkerställa skyddet för familjen och bevarandet eller skapandet av familjelivet, bör de materiella villkoren för utövandet av rätten till familjeåterförening fastställas enligt gemensamma kriterier.

...

- (9) Familjeåterförening bör under alla omständigheter gälla medlemmarna i kärnfamiljen, det vill säga make/maka och underåriga barn.

...

- (13) Det bör inrättas ett system med förfaranderegler för prövning av ansökan om familjeåterförening och för familjemedlemmars inresa och vistelse. Dessa förfaranden bör vara effektiva och genomförbara i förhållande till den normala arbetsbelastningen vid medlemsstaternas myndigheter, samt tillåta insyn och vara rättvisa för att ge de berörda personerna adekvat rättssäkerhet.”

4 Artikel 1 i direktiv 2003/86 har följande lydelse:

”Syftet med detta direktiv är att fastställa villkor för utövandet av rätten till familjeåterförening för tredjelandsmedborgare som vistas lagligen på medlemsstaternas territorier.”

5 I artikel 4 i direktivet föreskrivs följande:

”1. ”Medlemsstaterna skall, enligt detta direktiv och med iakttagande av villkoren i kapitel IV och i artikel 16, tillåta inresa och vistelse för följande familjemedlemmar:

- a) Referenspersonens make/maka.
- b) Underåriga barn till referenspersonen och dennes make/maka, inbegripet barn som har adopterats i enlighet med ett beslut som har fattats av den berörda medlemsstatens behöriga myndighet eller ett beslut som är automatiskt verkställbart enligt den medlemsstatens internationella förpliktelser, eller som måste erkännas enligt internationella förpliktelser.
- c) Underåriga barn, inbegripet adopterade barn, till referenspersonen om denne har vårdnaden och barnen är beroende av honom/henne för sin försörjning. Medlemsstaterna får tillåta familjeåterförening för barn som står under gemensam vårdnad, under förutsättning att den andra vårdnadshavaren har lämnat sitt medgivande.
- d) Underåriga barn, inbegripet adopterade barn, till referenspersonen om denne har vårdnaden och barnen är beroende av honom/henne för sin försörjning. Medlemsstaterna får tillåta familjeåterförening för barn som står under gemensam vårdnad, under förutsättning att den andra vårdnadshavaren har lämnat sitt medgivande.

Underåriga barn enligt denna artikel får inte ha uppnått myndighetsålder enligt den berörda medlemsstatens lagstiftning och får inte vara gifta.

...”

6 I artikel 5 i nämnda direktiv föreskrivs följande:

”1. Medlemsstaterna skall avgöra om en ansökan till de behöriga myndigheterna i den berörda medlemsstaten om inresa och vistelse för familjeåterförening skall lämnas in av referenspersonen eller av dennes familjemedlemmar.

2. Ansökan skall åtföljas av skriftliga bevis för familjebanden och för att villkoren i artiklarna 4 och 6 och, i förekommande fall, artiklarna 7 och 8 är uppfyllda, samt bestyrkta kopior av familjemedlemmarnas resehandlingar.

Om det är lämpligt för att styrka familjebanden, får medlemsstaterna hålla samtal med referenspersonen och dennes familjemedlemmar och göra de utredningar som bedöms nödvändiga.

...

4. Så snart som möjligt och under alla omständigheter senast nio månader efter det att ansökan har lämnats in, skall medlemsstatens behöriga myndigheter skriftligen underrätta den person som har lämnat in ansökan om beslutet.

Om prövningen av ansökan är av komplicerad natur, får tidsfristen i första stycket i undantagsfall förlängas.

Ett beslut om avslag skall motiveras. Samtliga följder av att ett beslut inte har fattats när tidsfristen i första stycket löper ut skall regleras i den berörda medlemsstatens nationella lagstiftning.

5. Vid prövningen av ansökan skall medlemsstaterna ta vederbörlig hänsyn till att underåriga barns bästa skall komma i främsta rummet.”

7 Enligt artikel 16.1 och 16.2 i direktivet gäller följande:

”1. Medlemsstaterna får avslå en ansökan om inresa och vistelse för familjeåterförening eller, i förekommande fall, återkalla ett uppehållstillstånd eller avslå en ansökan om förnyelse av uppehållstillstånd för en familjemedlem i följande fall:

a) Om villkoren i detta direktiv inte är uppfyllda eller inte längre är uppfyllda.

...

2. Medlemsstaterna får även avslå en ansökan om inresa och vistelse för familjeåterförening, återkalla ett uppehållstillstånd eller avslå en ansökan om att förnya uppehållstillståndet om det är fastställt

a) att falska eller vilseledande uppgifter eller falska eller förfalskade handlingar har använts, eller att tillstånd har erhållits genom vilseledande eller på andra olagliga sätt,

...”

8 I artikel 18 i direktiv 2003/86 föreskrivs följande:

”Om en ansökan om familjeåterförening avslås, om ett uppehållstillstånd återkallas eller inte förnyas, eller om utvisning beslutas, skall medlemsstaterna se till att referenspersonen och/eller dennes familjemedlemmar har rätt att ansöka om rättslig prövning.

Formerna och behörigheten för utövandet av den rätt som avses i första stycket skall fastställas av de berörda medlemsstaterna.”

Belgisk rätt

9 I artikel 10.1 första stycket i loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers (lag av den 15 december 1980 om inresa, vistelse, bosättning och avlägsnande av utlänningar) (*Moniteur belge* av den 31 december 1980, s. 14584), i den lydelse som var tillämplig på omständigheterna i de nationella målen (nedan kallad lagen av den 15 december 1980) föreskrivs följande:

”Om inte annat följer av bestämmelserna i artiklarna 9 och 12, har följande personer rätt att vistas i Konungariket längre än tre månader:

...

4° Nedan angivna familjemedlemmar till en utlänning som sedan minst 12 månader har tillåtits eller bemyndigats att vistas i Konungariket på obegränsad tid eller som sedan minst 12 månader har bemyndigats att bosätta sig i riket. Tolv månadersfristen tillämpas inte om äktenskapet eller det registrerade partnerskapet ingicks innan referenspersonen reste in i riket eller om paret har ett gemensamt underårigt barn eller om det rör sig om en familjemedlem till en utlänning som har erkänts flyktingstatus eller status som subsidiärt skyddsbehövande.

- Utländsk make/maka, eller utlänning med vilken ett registrerat partnerskap har ingåtts som betraktas som likvärdigt med äktenskap i Belgien, som kommer för att bo tillsammans med sin partner, på villkor att båda är äldre än 21 år. Minimiåldern sänks dock till 18 år om äktenskapet eller i förekommande det registrerade partnerskapet fall ingicks innan referenspersonen reste in i riket.
- Deras barn, vilka kommer för att bo tillsammans med dem, som ännu inte har fyllt 18 år och är ogifta.
- Barnen till referenspersonen, till dennes make/maka eller till den registrerade partner som avses i första strecksatsen, vilka kommer för att bo tillsammans med dem innan de har fyllt 18 år och är ogifta, förutsatt att referenspersonen, maken/makan eller den registrerade partnern har vårdnad om barnen och, vid gemensam vårdnad, under förutsättning att den andra vårdnadshavaren har lämnat sitt medgivande.

...”

10 I artikel 10 ter punkt 3 i denna lag föreskrivs följande:

”Ministern eller dennes ställföreträdare får avslå en ansökan om uppehållstillstånd för längre tid än tre månader, ... antingen om utlänningsen ... har använt falska eller vilseledande uppgifter eller falska eller förfälskade handlingar eller har använt sig av vilseledande eller av andra olagliga medel (av avgörande betydelse) för att erhålla detta tillstånd ...”

11 I artikel 12 bis i nämnda lag föreskrivs följande:

”1 § En utlänning som uppger sig befinna sig i någon av de situationer som avses i artikel 10 ska ge in sin ansökan till den belgiska beskickning eller det belgiska konsulat som har ansvaret för den plats i utlandet där utlänningsen har hemvist eller vistas.

...

2 § ...

Ansökningsdagen är den dag då samtliga dessa handlingar, vilka ska uppfylla kraven i artikel 30 i loi du 16 juli 2004 portant le Code de droit international privé (lagen av den 16 juli 2004 om internationell privaträtt) eller i internationella konventioner på området, lämnas in.

Beslutet om uppehållstillstånd ska fattas och delges så snart som möjligt och senast sex månader efter den dag då ansökan lämnades in enligt andra stycket. ...

I undantagsfall då prövningen av ansökan är komplicerad ... kan ministern eller dennes ställföreträdare, upp till två gånger, förlänga fristen med tre månader genom ett motiverat beslut som ska meddelas sökanden.

Om inget beslut har fattats när fristen på nio månader efter dagen för ingivandet av ansökan löper ut, eventuellt förlängd i enlighet med femte stycket, ska sökanden anses ha rätt att uppehålla sig i riket.

...

7 § Vid prövningen av ansökan ska vederbörlig hänsyn tas till barnets bästa.”

12 Artikel 39/56 första stycket i samma lag har följande lydelse:

”Talan enligt artikel 39/2 får väckas vid [Conseil du contentieux des étrangers (Utlänningsdomstolen) (Belgien)] av en utlänning som kan visa att det föreligger en skada eller ett intresse.”

Målen vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

13 Det framgår av besluten om hänskjutande att B.M.M., som är tredjelandsmedborgare med flyktingstatus i Belgien, den 20 mars 2012 i sina underåriga barns namn (B.S., B.M. och B.M.O.), och för deras räkning, lämnade in ansökningar om uppehållstillstånd för familjeåterförening vid Belgiens ambassad i Conakry (Guinea), med stöd av artikel 10.1 första stycket punkt 4 tredje strecksatsen i lagen av den 15 december 1980. Ansökningarna avslogs den 2 juli 2012.

- 14 B.M.M. lämnade den 9 december 2013 vid Belgiens ambassad i Dakar (Senegal) in nya ansökningar om uppehållstillstånd i sina underåriga barns namn (B.S., B.M. och B.M.O.), och för deras räkning, med stöd av samma bestämmelser i lagen av den 15 december 1980.
- 15 Genom tre beslut av den 25 mars 2014 avslog de behöriga belgiska myndigheterna ansökningarna om uppehållstillstånd med stöd av artikel 10 ter punkt 3 i lagen av den 15 december 1980, med motiveringen att B.S., B.M. och B.M.O. hade använt sig av falska eller vilseledande uppgifter eller falska eller förfälskade handlingar eller hade använt sig av vilseledande eller av andra olagliga medel för att erhålla de sökta uppehållstillstånden. Myndigheterna påpekade nämligen att B.S. och B.M.O. i sina ansökningar om uppehållstillstånd hade uppgett att de var födda den 16 mars 1999 respektive den 20 januari 1996, medan B.M.M. i sin asylansökan hade angett att de var födda den 16 mars 1997 respektive den 20 januari 1994. Vad gäller B.M.O. framhöll myndigheterna att B.M.M. i sin asylansökan inte hade angett något om detta barns existens.
- 16 Vid tidpunkten för avslagsbesluten av den 25 mars 2014 var B.S. och B.M., enligt vad klagandena i de nationella målen uppgett, fortfarande underåriga medan B.M.O. hade blivit myndig.
- 17 Den 25 april 2014 inkom B.M.M. och B.S. (mål C-133/19), B.M.M. och B.M. (mål C-136/19) och B.M.O. (mål C-137/19) med överklaganden till Conseil du contentieux des étrangers (Utlänningsdomstolen) (Belgien) i vilka de framställde yrkanden om inhibition och upphävande av besluten. Genom skrivelser av den 10 september 2015, den 7 januari 2016 och den 24 oktober 2017 begärde de berörda parterna att nämnda domstol skulle pröva deras överklaganden.
- 18 Genom slutliga beslut av den 31 januari 2018 avisade Conseil du contentieux des étrangers (Utlänningsdomstolen) överklagandena med motiveringen att det saknades berättigat intresse av att få saken prövad. Efter att ha erinrat om att det framgår av fast nationell rättspraxis att sökanden ska ha ett intresse av att få saken prövad som föreligger när talan väcks och består fram till dess att domen meddelas, påpekade den hänskjutande domstolen att om avslagsbesluten i de nationella målen skulle undanröjas och de behöriga belgiska myndigheterna skulle tvingas göra en ny prövning av ansökningarna om uppehållstillstånd, så skulle dessa ansökningar i vart fall inte kunna bifallas eftersom B.S., B.M. och B.M.O. numera var myndiga, till och med om man utgick från de födelsedatum som hade angetts i ansökningarna om uppehållstillstånd, och således inte längre uppfyllde villkoren i bestämmelserna om familjeåterförening för underåriga barn.
- 19 Klagandena i de nationella målen överklagade avgörandena till Conseil d'État (Högsta förvaltningsdomstolen, Belgien). De har i huvudsak gjort gällande att Conseil du contentieux des étrangers (Utlänningsdomstolen) har gjort en tolkning som dels innebär ett åsidosättande av unionsrättens effektivitetsprincip, då den hindrar B.S., B.M. och B.M.O. från att komma i åtnjutande av den rätt till familjeåterförening som garanteras i artikel 4 i direktiv 2003/86, dels innebär ett åsidosättande av rätten till ett effektivt rättsmedel, genom att dessa personer berövas möjligheten att väcka talan mot de avslagsbeslut som är i fråga i de nationella målen, trots att nämnda beslut, vad beträffar målen C-133/19 och C-136/19, inte bara fattades, utan även bestreds, när klagandena ännu var underåriga.
- 20 Conseil d'État (Högsta förvaltningsdomstolen, Belgien) har härvid påpekat att EU-domstolen i sin dom av den 12 april 2018, A och S (C-550/16, EU:C:2018:248) slog fast att artikel 2 f,

jämförd med artikel 10.3 a, i direktiv 2003/86, ska tolkas så, att en tredjelandsmedborgare eller en statslös person som var yngre än arton år vid inresan i en medlemsstat och vid inlämnandet av asylansökan i den staten, men som under asylförfarandets gång uppnår myndighetsålder och därefter beviljas flyktingstatus, ska betraktas som "underårig" i den bestämmelsens mening.

- 21 Den hänskjutande domstolen har emellertid understrukit att det mål som gav upphov till den domen skiljer sig från de nationella mål som nu är aktuella, eftersom de aktuella målen inte handlar om ett underårigt barn som har beviljats flyktingstatus. Dessutom har den påpekat att eftersom direktiv 2003/86 innehåller en tidsfrist för att fatta beslut i ärenden om familjeåterförening, är rätten till familjeåterförening inte beroende av skyndsamheten vid handläggningen av sådana ärenden. De avslagsbeslut i de nationella målen som är aktuella i det förevarande fallet fattades i vart fall inom den frist som föreskrivs i artikel 12 bis punkt 2 i lagen av den 15 december 1980.
- 22 Mot denna bakgrund beslutade Conseil d'État (Högsta förvaltningsdomstolen, Belgien) att vilandeförklara målen och ställa följande frågor till EU-domstolen:

I målen C-133/19 och C-136/19:

- "1) För att säkerställa unionsrättens effektivitet och inte göra det omöjligt att åtnjuta den rätt till familjeåterförening som sökanden anser sig ha enligt artikel 4 i [direktiv 2003/86], ska denna bestämmelse tolkas så, att referenspersonens barn kan åtnjuta rätt till familjeåterförening när det uppnår myndighetsålder under det domstolsförfarande som inletts mot det beslut som nekade barnet denna rätt och som fattades när barnet fortfarande var underårigt?
- 2) Ska artikel 47 i [stadgan] och artikel 18 i direktiv [2003/86] tolkas så, att de utgör hinder för att ett överklagande av ett beslut om avslag på en ansökan om familjeåterförening för ett underårigt barn avvisas endast av det skälet att barnet har uppnått myndighetsålder under domstolsförfarandets gång, eftersom barnet därigenom skulle fräntas möjligheten att få sitt överklagande av detta beslut prövat och eftersom det skulle strida mot barnets rätt till ett effektivt rättsmedel?"

I mål C-137/19:

"Ska artikel 4.1 [första stycket] c i direktiv [2003/86], vid behov jämförd med artikel 16.1 i samma direktiv, tolkas så, att för att betraktas som 'underåriga barn' i den mening som avses i förstnämnda bestämmelse, måste tredjelandsmedborgare vara 'underåriga' inte endast vid den tidpunkt då ansökan om uppehållstillstånd lämnas in, utan även vid den tidpunkt då myndigheten slutligen tar ställning till ansökan?"

- 23 Domstolens ordförande har genom beslut av den 12 mars 2019 förenat målen C-133/19, C-136/19 och C-137/19 vad gäller det skriftliga och det muntliga förfarandet samt domen.

Prövning av tolkningsfrågorna

Den första frågan i målen C-133/19 och C-136/19 samt frågan i mål C-137/19

- 24 Den hänskjutande domstolen har ställt den första frågan i målen C-133/19 och C-136/19 samt frågan i mål C-137/19 för att få klarhet i huruvida artikel 4.1 första stycket c i direktiv 2003/86

ska tolkas så, att den avgörande tidpunkten för fastställandet av huruvida en ogift tredjelandsmedborgare eller statslös person utgör ett ”underårigt barn” i den bestämmelsens mening är när ansökan om inresa och vistelse för familjeåterförening för underåriga barn ges in, eller när medlemsstatens behöriga myndigheter meddelar beslut i ansökningsärendet, i förekommande fall efter det att ett beslut om avslag på denna ansökan har överklagats.

- 25 Domstolen erinrar om att syftet med direktiv 2003/86 är att främja familjeåterförening och att det dessutom avser att ge skydd för tredjelandsmedborgare, särskilt underåriga sådana (dom av den 13 mars 2019, E., C-635/17, EU:C:2019:192, punkt 45 och där angiven rättspraxis).
- 26 I detta sammanhang åläggs medlemsstaterna genom artikel 4.1 i nämnda direktiv vissa positiva, exakt angivna skyldigheter, som svarar mot tydligt definierade subjektiva rättigheter. Medlemsstaterna åläggs enligt denna artikel, i de fall som anges i direktivet, en skyldighet att tillåta familjeåterförening för vissa medlemmar av referenspersonens familj utan något utrymme för skönsässig bedömning (dom av den 13 mars 2019, E., C-635/17, EU:C:2019:192, punkt 46 och där angiven rättspraxis).
- 27 Det framgår av artikel 4.1 första stycket c i direktiv 2003/86 att ”[u]nderåriga barn, inbegripet adopterade barn, till referenspersonen om denne har vårdnaden och barnen är beroende av honom/henne för sin försörjning” hör till de av referenspersonens familjemedlemmar som den berörda medlemsstaten är skyldig att bevilja tillstånd för inresa och vistelse.
- 28 Det anges visserligen i artikel 4.1 andra stycket i direktiv 2003/86 att underåriga barn inte får ha uppnått myndighetsålder enligt den berörda medlemsstatens lagstiftning; samtidigt preciseras inte vilken tidpunkt som ska tjäna som referens vid prövningen av detta villkor, och det hänvisas i det sistnämnda avseendet inte till medlemsstaternas nationella rätt.
- 29 Även om det genom nämnda bestämmelse överläts åt medlemsstaterna att efter eget skön fastställa myndighetsåldern, så kan de däremot inte ges något handlingsutrymme när det gäller fastställandet av den tidpunkt som ska tjäna som referens vid bedömningen av en sökandes ålder i samband med tillämpningen av artikel 4.1 första stycket c i direktiv 2003/86.
- 30 Det ska nämligen erinras om att det följer såväl av kravet på en enhetlig tillämpning av unionsrätten som av likhetsprincipen, att en unionsbestämmelse som inte innehåller någon uttrycklig hänvisning till medlemsstaternas rättsordningar för fastställandet av bestämmelsens innebörd och tillämpningsområde, i regel ska ges en självständig och enhetlig tolkning inom hela Europeiska unionen, med beaktande bland annat av det sammanhang i vilket bestämmelsen förekommer och det mål som eftersträvas med den aktuella lagstiftningen (dom av den 26 juli 2017, Ouhrami, C-225/16, EU:C:2017:590, punkt 38 och där angiven rättspraxis).
- 31 Såsom det erinrats om ovan i punkt 25 är det syfte som eftersträvas med direktiv 2003/86 att främja familjeåterförening. Genom nämnda direktiv fastställs i detta syfte, vilket anges i artikel 1, villkoren för utövandet av rätten till familjeåterförening för tredjelandsmedborgare som vistas lagligen på medlemsstaternas territorier.
- 32 Vidare konstaterar domstolen att direktivet, såsom framgår av skäl 2, respekterar de grundläggande rättigheter och iakttar de principer som erkänns i stadgan.
- 33 Det ska i detta avseende erinras om att det ankommer på medlemsstaterna, och bland annat på deras domstolar, inte bara att tolka sin nationella rätt på ett sätt som står i överensstämmelse

- med unionsrätten, utan även att se till att de inte grundar sig på en tolkning av en sekundärrättslig bestämmelse som står i strid med de grundläggande rättigheter som skyddas genom unionens rättsordning (se, för ett liknande resonemang, dom av den 23 december 2009, *Detiček*, C-403/09 PPU, EU:C:2009:810, punkt 34 och dom av den 6 december 2012, O m.fl., C-356/11 och C-357/11, EU:C:2012:776, punkt 78).
- 34 Domstolen framhåller särskilt att artikel 7 i stadgan, vilken innehåller rättigheter som motsvarar dem som garanteras genom artikel 8.1 i Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, erkänner rätten till respekt för privatlivet och familjelivet. Denna bestämmelse i stadgan ska tolkas mot bakgrund av den skyldighet att ta hänsyn till barnets bästa som anges i artikel 24.2 däri, och med beaktande av att det är nödvändigt för ett barn att regelbundet upprätthålla ett personligt förhållande till båda föräldrarna, vilket anges i punkt 3 i samma artikel (dom av den 6 december 2012, O m.fl., C-356/11 och C-357/11, EU:C:2012:776, punkt 76).
- 35 Härav följer att bestämmelserna i direktiv 2003/86 ska tolkas och tillämpas mot bakgrund av artiklarna 7, 24.2 och 24.3 i stadgan, vilket för övrigt framgår av lydelsen av skäl 2 och artikel 5.5 i det direktivet, som innebär att medlemsstaterna är skyldiga att vid prövningen av ansökningar om familjeåterförening ta hänsyn till de berörda barnens bästa och sträva efter att främja familjelivet (dom av den 13 mars 2019, E., C-635/17, EU:C:2019:192, punkt 56 och där angiven rättspraxis).
- 36 Det ska för det första konstateras att det inte skulle vara förenligt med vare sig de mål som eftersträvas med direktivet eller med de krav som följer av artiklarna 7 och 24.2 i stadgan om man valde att låta det datum då den behöriga myndigheten i den berörda medlemsstaten fattar beslut om ansökan om inresa och vistelse i denna stat för familjeåterförening tjäna som referens vid bedömningen av sökandens ålder i samband med tillämpningen av artikel 4.1 första stycket c i direktiv 2003/86. I artikel 24.2 anges nämligen att barnets bästa ska komma i främsta rummet vid alla åtgärder som rör barn, bland annat åtgärder som medlemsstaterna vidtar vid tillämpningen av nämnda direktiv.
- 37 Såsom generaladvokaten har påpekat i punkt 43 i sitt förslag till avgörande skulle det nämligen innebära att behöriga nationella myndigheter och domstolar inte hade något incitament att prioritera att handlägga ansökningar från underåriga barn med den skyndsamhet som krävs för att ta hänsyn till dessa barns sårbarhet, och att de kunde agera på ett sätt som skulle äventyra den rätt till familjeåterförening i sig som dessa underåriga barn har (se, analogt, dom av den 12 april 2018, A och S, C-550/16, EU:C:2018:248, punkt 58).
- 38 I det aktuella fallet framgår det av besluten om hänskjutande att B.M.M. den 9 december 2013 lämnade in ansökningar om uppehållstillstånd för familjeåterförening i sina underåriga barns namn (B.S., B.M. och B.M.O.), och för deras räkning, vid Belgiens ambassad i Dakar och att ansökningarna avslogs den 25 mars 2014, med iakttagande av de tidsfrister som gäller enligt belgisk lag.
- 39 Trots att B.M.M., B.S., B.M. och B.M.O. den 25 april 2014 överklagade besluten och framställde yrkanden om inhibition och upphävande av dessa avslagsbeslut vid Conseil du contentieux des étrangers (Utlänningsdomstolen), och trots att de flera gånger under åren 2015–2017 bad denna domstol att ta upp deras överklaganden till prövning, så var det först den 31 januari 2018 – det vill säga tre år och nio månader efter det att överklagandena ingavs – som Conseil du contentieux des étrangers (Utlänningsdomstolen) avvisade överklagandena med

motiveringen att det saknades berättigat intresse av att få saken prövad eftersom B.S., B.M. och B.M.O. vid tiden för målens avgörande hade uppnått myndighetsålder och således inte längre uppfyllde de krav som uppställs i bestämmelserna om underåriga barns rätt till familjeåterförening.

- 40 Det ska i detta avseende understrykas att en sådan tidsutdräkt vid handläggningen inte framstår som något exceptionellt i Belgien, eftersom – såsom den belgiska regeringen påpekade vid förhandlingen – den genomsnittliga handläggningstiden vid Conseil du contentieux des étrangers (Utlänningsdomstolen) i mål om familjeåterförening uppgår till tre år. Samma regering har dessutom preciserat att den domstolen inte ansett att klagandenas ärende var ett fall som skulle prioriteras.
- 41 De omständigheter som det erinras om i föregående punkt visar således att man medelst en tolkning av artikel 4.1 första stycket c i direktiv 2003/86 som innebär att det är det datum då den behöriga myndigheten i den berörda medlemsstaten fattar beslut om ansökan om inresa och vistelse i denna stat som ska tjäna som referens vid bedömningen av sökandens ålder vid tillämpningen av nämnda bestämmelse, inte skulle kunna säkerställa att medlemsstaterna, i enlighet med artikel 24.2 i stadgan, under alla omständigheter placerar barnets bästa i främsta rummet när direktiv 2003/86 tillämpas.
- 42 För det andra går det inte att med en sådan tolkning garantera att samtliga sökande som kronologiskt sett befinner sig i samma situation ges en likadan och förutsägbar behandling – i enlighet med principerna om likabehandling och rättssäkerhet – eftersom den tolkningen skulle innebära att en gynnsam utgång i ett ärende om familjeåterförening i huvudsak skulle bero på omständigheter som beror på nationella myndigheter eller domstolar, framför allt den skyndsamhet med vilken en ansökan behandlas eller ett överklagande av ett avslagsbeslut handläggs, och inte på omständigheter som beror på sökanden (se, analogt, dom av den 12 april 2018, A och S, C-550/16, EU:C:2018:248, punkterna 55 och 60).
- 43 Denna tolkning skulle dessutom kunna leda till betydande skillnader i behandlingen av ansökningar om familjeåterförening mellan medlemsstaterna och inom en och samma medlemsstat, eftersom den skulle innebära att rätten till familjeåterförening gjordes beroende av slumpmässiga och oförutsägbara omständigheter som helt kan tillskrivas de behöriga nationella myndigheterna och domstolarna i den berörda medlemsstaten.
- 44 Under dessa omständigheter är det endast tolkningen att det är den tidpunkt då ansökan om inresa och vistelse för familjeåterförening lämnades in som ska tjäna som referens vid prövningen av huruvida åldersvillkoret i artikel 4.1 första stycket c i direktiv 2003/86 är uppfyllt, som är förenlig med direktivets syften och med de grundläggande rättigheter som skyddas av unionens rättsordning. Det saknar härvid betydelse huruvida ansökningsärendet avgörs direkt efter det att ansökan lämnats in eller först efter det att ett beslut om avslag på ansökan har upphävts.
- 45 Denna slutsats påverkas inte av det argument som den belgiska och den polska regeringen har lyft fram i sina skriftliga yttranden, nämligen att medlemsstaterna enligt artikel 16.1 a i direktiv 2003/86 får avslå en ansökan om inresa och vistelse för familjeåterförening om villkoren för att beviljas sådant tillstånd ”inte är uppfyllda eller inte längre är uppfyllda”. Dessa regeringar har i huvudsak hävdat att det är ett nödvändigt villkor för att en ansökan om familjeåterförening ska kunna bifallas att den person som önskar återförenas med sin familj är underårig såväl när ansökan lämnas in som när ansökningsärendet avgörs.

- 46 Det ska i detta hänseende påpekas att sökandens ålder inte kan betraktas som ett materiellt villkor för utövandet av rätten till familjeåterförening i den mening som avses i skäl 6 och artikel 1 i direktiv 2003/86, vilket däremot är fallet beträffande de villkor som bland annat föreskrivs i kapitel IV i direktivet. Till skillnad från de sistnämnda villkoren utgör åldersbetingelsen nämligen en betingelse för att en ansökan om familjeåterförening över huvud taget ska tas upp till sakprövning, vars förändring över tid är säker och förutsägbar, och som således endast kan bedömas vid den tidpunkt då ansökan lämnas in.
- 47 Den första frågan i målen C-133/19 och C-136/19 samt frågan i mål C-137/19 ska således besvaras på följande sätt. Artikel 4.1 första stycket c i direktiv 2003/86 ska tolkas så, att den avgörande tidpunkten för fastställandet av huruvida en ogift tredjelandsmedborgare eller statslös person utgör ett underårigt barn i den bestämmelsens mening är när ansökan om inresa och vistelse för familjeåterförening för underåriga barn ges in, och inte när medlemsstatens behöriga myndigheter meddelar beslut i ansökningsärendet, i förekommande fall efter det att ett beslut om avslag på denna ansökan har överklagats.

Den andra frågan i målen C-133/19 och C-136/19

- 48 Den hänskjutande domstolen har ställt den andra frågan i målen C-133/19 och C-136/19 för att få klarhet i huruvida artikel 18 i direktiv 2003/86, mot bakgrund av artikel 47 i stadgan, ska tolkas så, att den utgör hinder för att ett överklagande av ett beslut om avslag på en ansökan om inresa och vistelse för familjeåterförening för ett underårigt barn avvisas av det enda skälet att barnet under domstolsförfarandets gång har uppnått myndighetsålder.
- 49 Det framgår av handlingarna i målet vid EU-domstolen att denna fråga har ställts utifrån premissen att ett underårigt barn som har uppnått myndighetsålder under den tid handläggning pågår i domstol av ett överklagande av ett beslut om avslag på vederbörandes ansökan om familjeåterförening, inte längre har något intresse av att få avslagsbeslutet upphävt, med följden att överklagandet nödvändigtvis måste avvisas av den behöriga domstolen.
- 50 Det framgår av svaret på den första frågan i målen C-133/19 och C-136/19 och frågan i mål C-137/19 att detta är en felaktig premiss, vilket betyder att en sådan ansökan om familjeåterförening, i den situation som beskrivs i föregående punkt, inte kan avslås enbart av det skälet att det berörda barnet har uppnått myndighetsålder under domstolsförfarandets gång.
- 51 Det ska vidare påpekas att även om det i artikel 5.4 i direktiv 2003/86 föreskrivs en principiell frist på nio månader inom vilken de behöriga myndigheterna i den berörda medlemsstaten är skyldiga att underrätta den person som har lämnat in ansökan om familjeåterförening om beslutet, så innehåller direktivet däremot inte någon frist inom vilken den domstol till vilken ett beslut om avslag på en sådan ansökan har överklagats ska meddela sitt avgörande.
- 52 I artikel 18 i direktivet åläggs medlemsstaterna emellertid att se till att referenspersonen eller dennes familjemedlemmar har rätt att ansöka om rättslig prövning av ett sådant beslut och där föreskrivs att medlemsstaterna ska fastställa formerna och behörigheten för utövandet av denna rätt.
- 53 Även om denna bestämmelse således tillerkänner medlemsstaterna ett visst manöverutrymme vad gäller bland annat fastställandet av regler för handläggningen av ett överklagande av ett beslut om avslag på en ansökan om familjeåterförening, ska det dock påpekas att medlemsstaterna, trots sitt manöverutrymme, är skyldiga att när de genomför direktiv 2003/86

iaktta artikel 47 i stadgan, vilken ger var och en vars unionsrättsligt garanterade fri- och rättigheter har kränkts rätt till ett effektivt rättsmedel inför en domstol (dom av den 29 juli 2019, Torubarov, C-556/17, EU:C:2019:626, punkt 55).

- 54 Såsom generaladvokaten har påpekat i punkterna 42 och 44 i sitt förslag till avgörande innebär artikel 18 i direktiv 2003/86, jämförd med artikel 47 i stadgan, att de nationella rättsmedlen som gör det möjligt för referenspersonen och dennes familjemedlemmar att utöva sin rätt att överklaga beslut om avslag på en ansökan om familjeåterförening till domstol, ska vara effektiva och reella.
- 55 Ett sådant överklagande kan följaktligen inte avvisas enbart av det skälet att det berörda barnet har uppnått myndighetsålder under domstolsförfarandets gång.
- 56 Vidare gäller, i motsats till vad vissa medlemsstater som yttrat sig har anfört, att ett överklagande av ett beslut om avslag på en ansökan om familjeåterförening inte, såsom skett i det aktuella fallet, kan avvisas på den grunden att de berörda personerna inte längre kan styrka att de har ett berättigat intresse av att få sin sak prövad av domstolen.
- 57 Det kan nämligen inte uteslutas att en tredjelandsmedborgare vars ansökan om familjeåterförening har avslagits behåller ett intresse, även efter att ha blivit myndig, av att den domstol till vilken avslagsbeslutet har överklagats avgör målet i sak, eftersom det i vissa medlemsstater krävs ett sådant domstolsavgörande bland annat för att sökanden ska kunna väcka skadeståndstalan mot den berörda medlemsstaten.
- 58 Mot bakgrund av det ovan anförda ska den andra frågan i målen C-133/19 och C-136/19 besvaras enligt följande. Artikel 18 i direktiv 2003/86 ska mot bakgrund av artikel 47 i stadgan tolkas så, att den utgör hinder för att ett överklagande av ett beslut om avslag på en ansökan om familjeåterförening för ett underårigt barn avvisas av det enda skälet att barnet under domstolsförfarandets gång har uppnått myndighetsålder.

Rättegångskostnader

- 59 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i de nationella målen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den hänskjutande domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (tredje avdelningen) följande:

- 1) Artikel 4.1 första stycket c i rådets direktiv 2003/86/EG av den 22 september 2003 om rätt till familjeåterförening ska tolkas så, att den avgörande tidpunkten för fastställandet av huruvida en ogift tredjelandsmedborgare eller statslös person utgör ett underårigt barn i den bestämmelsens mening är när ansökan om inresa och vistelse för familjeåterförening för underåriga barn ges in, och inte när medlemsstatens behöriga myndigheter meddelar beslut i ansökningsärendet, i förekommande fall efter det att ett beslut om avslag på denna ansökan har överklagats.**

- 2) **Artikel 18 i direktiv 2003/86 ska mot bakgrund av artikel 47 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna tolkas så, att den utgör hinder för att ett överklagande av ett beslut om avslag på en ansökan om familjeåterförening för ett underårigt barn avvisas av det enda skälet att barnet under domstolsförfarandets gång har uppnått myndighetsålder.**

Underskrifter

* Rättegångsspråk: franska.